

Λατινικό Συντακτικό
ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ

❖ Διακρίνονται σε τρία είδη:

Α. ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ/ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ [ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ]

Προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό ή μια αντωνυμία στην πρόταση από την οποία εξαρτώνται. Ο όρος τον οποίο προσδιορίζουν είναι ο όρος αναφοράς.

- Εισάγονται με Αναφορικές Αντωνυμίες ή Αναφορικά Επιρρήματα.
- Αναφορικές Αντωνυμίες που βρίσκονται στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου ισοδυναμούν με Δεικτικές.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου οι Αναφορικές Προτάσεις εισάγονται:

1.- Με τις Αναφορικές Αντωνυμίες

- qui – quae – quod [= ο οποίος] Σε όποια Κείμενα παρουσιάζονται
- quantus – quanta – quantum [= όσος] Κείμενο 29
- qualis – qualis – quale [=όποιος] Κείμενο 39
- quicumque – quaecumque – quodcumque [=οποιοσδήποτε] Κείμενο 39 [Αναφορική Επιρρηματική Υποθετική]

2.- Με τα αναφορικά Επιρρήματα

- ubi [=όπου] Κείμενα 18,27
- unde [=από όπου] Κείμενο 21
- quo [=όπου] Κείμενο 42

- Εκφέρονται με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για να δηλώσουν το Πραγματικό,
- Όταν δεν δηλώνεται ο ΟΡΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:
 - ✓ μπορούμε να εννοήσουμε την Οριστική / Δεικτική / Επαναληπτική Αντωνυμία is – ea – id, οπότε η πρόταση χαρακτηρίζεται ως Προσδιοριστική.
 - ✓ μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την πρόταση Ουσιαστική, η οποία χρησιμεύει ως Υποκείμενο ή Αντικείμενο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Κείμενο 22 speremus quae volumus. Η Αναφορική Πρόταση quae volumus αναγνωρίζεται ως:

- Προσδιοριστική, αν εννοήσουμε στην πρόταση από την οποία εξαρτάται ως Αντικείμενο το quae
- Ουσιαστική, αν δεχτούμε ότι η πρόταση χρησιμεύει ως Αντικείμενο στο ρήμα speremus.

- Εκφέρονται με ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ [Δυνητική/του Απραγματοποίητου/λόγω ΕΛΞΗΣ/λόγω ΠΛΑΠΙΟΥ ΛΟΓΟΥ].
Ισχύει ο Κανόνας της Ακολουθίας των Χρόνων.

1.- Υποτακτική Δυνητική

<u>Κείμενο</u>	<u>Πρόταση Εξάρτησης</u>	<u>ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ</u>
<u>37</u>	non destiti omnia et sentire et dicere et facere	quae ad concordiam pertinerent
<u>39</u>	fecisset tale	quale ex illa fieri optimum posset

2.- Υποτακτική Απραγματοποίητου

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
33	multaque uterque dux fecit armatus	quae idem togatus fieri prohibuisset [togatus(υποθετική μετοχή) =si togatus fuisset] [λανθάνει Υποθετικός Λόγος β' είδους Απραγματοποίητο]

3.- Υποτακτική λόγω Έλξης

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
37	ut non solum ea fiant	quae velit victor
37	sed etiam ut victor obsequatur iis	quorum auxilio victoria parta sit
46	ut laudandus is sit	qui pro re publica cadat

4.- Υποτακτική λόγω Πλάγιου Λόγου

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
27	dixit sonora quidem esse et grandia	quae scripsisset
27	meliora enim fore spero	quae deiceps scribam [=Υποτακτική Ενεστώτα] [Υπάρχει και η άποψη ότι είναι Οριστική Μέλλοντα]
44	nescio enim quis possit diligere eum	quem metuat
44	aut eum [possit diligere eum]	a quo se metui putet
48	si quid durius [esse]videbatur	quod imperasndum militibus esset
48	praecipit ut eam...in eum locum emitteret	in quo ipse cum amicis futurus esset
48	dixit eis visum in somno sibi esse cervam ad se reverti	quae perisset

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αναφορικές Προτάσεις που εντάσσονται σε Πλάγιο Λόγο εκφέρονται και με ΟΡΙΣΤΙΚΗ, επειδή θεωρείται ότι λειτουργούν ανεξάρτητα από τον Πλάγιο Λόγο

B.- ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΕΣ

- Οι Προτάσεις αυτές εισάγονται με το quod [=πράγμα που] και προσδιορίζουν ολόκληρο το περιεχόμενο της πρότασης από την οποία εξαρτώνται.
- Στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου δεν απαντά το είδος αυτό.

Γ.- ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ

- Εισάγονται με Αναφορικές Αντωνυμίες ή Αναφορικά Επιρρήματα.
- Εκφέρονται όπως οι αντίστοιχες Δευτερεύουσες Επιρρηματικές Προτάσεις.
- Διακρίνονται στα εξής είδη προτάσεων, ανάλογα με αυτό που εκφράζουν στη σχέση τους με την πρόταση από την οποία εξαρτώνται:

➤ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ

- Συνήθως μετά από εκφράσεις που εμπεριέχουν επιφώνημα.
- Οριστική λόγω Αντικειμενικής Αιτιολογίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
35	o felices viros puellarum	quibus populus Romanus loco soceri fuit! [quibus= quod iis]

➤ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ

- Οριστική λόγω Πρώτου είδους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
<u>28</u>	parvi enim preti est Απόδοση οριστική ενεστώτα	qui tam nihili est [qui=si quis] Υπόθεση οριστική ενεστώτα Υποθετικός Λόγος, Πρώτο είδος, ανοικτή υπόθεση στο παρόν
<u>39</u>	aliquid ex illa memorabile officiet Απόδοση οριστική μέλλοντα	quamcumque fortunam acciperi [quamcumque=si quondam] Υπόθεση οριστική ενεστώτα Υποθετικός Λόγος, Πρώτο είδος, ανοικτή υπόθεση στο μέλλον

➤ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ δεν υπάρχει στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου.

➤ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ δεν υπάρχει στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου.

➤ ΤΕΛΙΚΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ δεν υπάρχει στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου.

➤ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ

- Υποτακτική όπως σε όλες αυτού του είδους.
- Χρόνου Ενεστώτα λόγω Ιδιομορφίας στην Ακολουθία των Χρόνων [εξάρτηση από αρκτικό χρόνο].

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Κείμενο	Πρόταση Εξάρτησης	ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
<u>42</u>	nonnulli sunt in hoc ordine	qui aut ea...non videan, aut ea....dissimulent [qui=ut ii]
<u>42</u>	nunc intellego...neminem tam stultum fore	qui non videat conjunctionem esse factam [qui=ut is]
<u>42</u>	neminem tam improbum	qui non fateatur [qui= ut is]

Σοφία Γ. Μεσίγκου – Γιώργος Ι. Κρικώνης

Φιλολογοί

Νοέμβριος 2017